

Plenum

Torsdag 18.3.2021 kl. 16.02—18.51

3.1. Muntlig fråga om att förbättra industrins konkurrenskraft (Petri Huru saf)

Muntligt spörsmål MFT 48/2021 rd

Muntlig frågestund

Talman Anu Vehviläinen: Ledamot Huru.

Debatt

16.03 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Teollisuudesta kuuluu taas huonoja uutisia: työpaikat ja innovaatiot menivät muualle, kun suomalainen yhtiö Neste, josta lähes puolet omistaa Suomen valtio, vei miljardi-investointinsa Porvoon sijasta Rotterdamiin. Näyttää, että suomalainen omistajaohjaus, eli hallitus, katsoi tumput suorina vierestä ja selitteli jälkikäteen. Teolliset investointipäätökset tehdään erittäin pitkillä kannattavuuslaskelmilla, ja täytyy sanoa, että hallituksen suorastaan teollisuusvihamielinen ja kiilusilmäinen ilmastopolitiikka ei auta asiaa. Yhdessä suomalaisten eläkeyhtiöiden kanssa valtiolla olisi ollut enemmistö päätösvallassa.

Arvoisa hallitus, teidän aikananne Neste ajoi Naantalissa jalostamon alas ja vei miljardi-investoinnin Hollantiin. Mitä te aiotte tehdä teollisuuden kilpailukyvyn parantamiseksi, vai aiotteko jatkaa kiilusilmäisen ilmastopolitiikan varjolla edelleen sen alasajoa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen.

16.04 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitos tästä kysymyksestä. Kyllä aivan alkuun haluan valtion omistajaohjauksesta vastaavana ministerinä todeta, että Nesteen päätös tämän uuden jalostamon sijaintipaikasta on minulle ja koko hallitukselle pettymys. Me teimme työtä sen puolesta ja viestimme myös omistajan näkemystä yhtiön johdolle, että olisimme mielellämme nähneet kokonaistaloudellisesti kannattavan investoinnin meille Suomeen ja Porvooseen, mutta samalla kun tämän sanon, niin on sanottava se, että nyt kun tehtiin päätös tästä jalostamon sijaintipaikasta, niin aika tavalla jo alkuun oli tiedossa, että tälle investoinnille suotuisimmat olosuhteet olivat jo lähtökohtaisesti valmiina siellä Rotterdamissa.

Tämä oli yksittäinen tapaus, tämä ei kerro Suomen kilpailukyvystä sinänsä. Suomeen on hiljattain tehty merkittäviä investointipäätöksiä, muun muassa Metsä Group Kemiin, mutta tämän Nesteen jalostamon sijaintipaikaksi valikoitui kokonaistaloudellisen tarkastelun perusteella Rotterdam, ja tämä oli yhtiön tekemä päätös.

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Huru.

16.05 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, teillä ei ole mikrofoni päällä.

Kiitos, arvoisa puhemies! — Selityksiä riittää. On jännää, että te johdatte tätä maata, mutta ette ota vastuuta tekemistänne huoltovarmuutta, kilpailukykyä ja työllisyyttä heikentävistä teoista. Teollisuuden näköalat ovat huonot, koska hallitus heikentää teollisuuden kustannuskilpailukykyä. Logistiikkakustannuksia nostetaan pilviin, energiaomavaraisuutta ja tuotantoa ajetaan alas sulkemalla turvetuotanto, lämmönhintaa kiristetään ja niin edelleen. Perussuomalaisten linja on selkeä: teollisuuden kilpailukykyä tulee parantaa muun muassa perumalla kaikki logistiikan ja lämmityksen kustannuksia nostavat tekonne.

Nestettä olisi voitu tukea eri porkkanoin. Hyvä hallitus, minkälaista tukea Hollanti mahdoo antaa Nesteelle? Miksi te ette antaneet porkkanoita, ja miksi ette laskeneet logistiikkakustannuksia ja näin nostaneet Suomen houkuttelevuutta investointipaikkana? Miksi annatte vain keppiä? Miten varmistatte esimerkiksi UPM:n Kotkan miljardiluokan biojalostamon investoinnin saamisen Suomeen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.06 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin nyt pari kohtaa: Tämä hallitus on tiputtanut teollisuuden energiaveron EU:n minimiin — erittäin iso ja merkittävä asia suomalaiselle teollisuudelle. Oikeastaan niitä plusmerkkisiä asioita, joita tässä esille ottamassanne tilanteessa oli, olivat Suomen edullisempi energiahinta, jonka päätöksen tämä hallitus on tehnyt, sekoitevelvoite, jonka tämä hallitus on tehnyt, eli kyllä tältä hallitukselta on tullut hyviä päätöksiä nimenomaan teollisuuden puolelle.

Tässä kyseenomaisessa tapauksessa kustannusrakenne vain oli sellainen, että me emme kerta kaikkiaan Suomessa pärjänneet. Me käytiin elinkeinoministeriössä läpi koko meidän karttamme niistä tuista, jotka ovat laillisesti annettavissa tai kohdennettavissa tähän tapaukseen, ja täytyy sanoa, että me ei päästy kovinkaan lähelle sitä tasoa, mitä Rotterdam tarjosi. [Puhemies koputtaa] He eivät käyttäneet kansallisia tukia. [Petri Huru: Entä päästökaupan kompensaatiotuki?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

16.08 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisella vientiteollisuudella on monia rasitteita, joihin emme voi vaikuttaa: esimerkiksi pitkät kuljetusetäisyydet ja se, että olemme maantieteellisesti kaukana vientimarkkinoiltamme. Valtiovallan tehtävä on kuitenkin käytettävissään olevilla keinoilla kompensoida vaikeaa toimintaympäristöä.

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

Energian ja kuljetusten hintaan voitaisiin vaikuttaa verotuksella ja täysimääräisillä päästökauppakompensatioilla. Painetta palkkakustannusten kasvuun voitaisiin hillitä keventämällä työn verotusta ja sivukuluja, samoin asumisen ja liikkumisen kustannuksia.

Ikävä kyllä punavihreän hallituksen politiikka, esimerkiksi turpeen ja kivihiilen nopeutettu alasajo ja polttoaineverojen korotukset, vie tismalleen päinvastaiseen suuntaan. Sen sijaan, että Suomi tukisi omaa teollisuuttaan, se tukee elpymispaketeilla kilpailijoidensa teollisuutta. Onko vihreä siirtymä sitä, että siirretään tehtaot täältä Keski- ja Etelä-Eurooppaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.09 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä kai vihreän siirtymän osalta noin puolet esimerkiksi elvytyspaketin osuudesta laitetaan nimenomaan uusiin puoliin eli lähinnä vetypuolelle ja sen ylös nostamiseen. [Välihuuto oikealta] Ja meille elinkeinoministeriöön on tällä hetkellä jo tullut hakemuksia energiapuolelle energiatuista nimenomaan näihin uusiin teknologioihin. Kyllä suomalainen teollisuus on löytänyt uuden sektorin täältä, ja meidän tulee heitä siinä tukea. Viimeksi tänä aamuna olen käynyt sen osalta merkittäviä keskusteluja. Eli kyllä meidän pitää tätä siirtymää tehdä. Ja sitä en allekirjoita, että tämä hallitus olisi jotenkin suomalaisen teollisuuden hylännyt. Ei ole. Mutta me ollaan täysin globaalissa tilanteessa, jossa sen täytyy tehdä ja se tekee hyvin selkeästi omista lähtökohdistaan ratkaisut, eikä esimerkiksi omistajaohjausministeri voi muuttaa niitä päätöksiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä ministeri Vanhanen.

16.10 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi ehkä hyvä, että myös yhtiö itse vastaisi näihin väitteisiin tai perusteluihin, joita esitätte ja joissa arvellette, että yhtiö teki Suomen kannalta kielteisen päätöksen.

Minun sektorini vastuulle ei tämän hankkeen edistäminen kuulu, mutta olin erittäin monissa niissä palaverissa, joissa yhtiö kävi tätä asiaa läpi. Ja tiedän sen, millä tavalla omistajaohjaus ja TEM olivat tässä rakentamassa pakettia, joka voisi olla auttamassa tätä Suomeen tehtävää sijoituspäätöstä. Mutta kun on kyse tehtaasta, jonka pääraaka-aine on elintarviketeollisuuden jätteet, niissä Keski-Eurooppa on yksinkertaisesti paljon lähempänä raaka-ainetta. Ja kun lopputuote myydään sinne samalle alueelle, niin tässä on jo kaksi suurta perustetta, minkä takia tälle tehtaalle, tämäntyyppiselle tuotannolle kaukainen Suomi ei ollut selvästikään yhtiön kannalta oikea sijoituspaikka. Neste on myös tehnyt jätti-investointeja Aasiaan aivan samoilla perusteilla. [Puhemies koputtaa] Ei niissäkään vaihtoehtona valitettavasti ollut Suomi. [Puhemies koputtaa] Suomeen tulee sellaista teollisuutta, jossa meillä on suhteelliset vahvuudet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tavio.

16.11 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Nesteen historia on menestystarina, jossa valtio on aina ollut mukana. Entäpä jos Uolevi Raade olisi aikoinaan todennut, että onkin edullisempaa tehdä ulkomailla? On järkyttävää, että ollaan menty tälle tielle, ja kansallinen itsetunto on näköjään hallituksella ihan nollassa, kun puhutaan vain, että

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

ei kannata, muualla on halvempaa, siirretään muualle. Kustannussyihin vedoten Naantalissa ajettiin jalostamo alas. Nyt kustannussyihin vedoten rakennetaan uusi Hollantiin. Kotimaisuudenhan tässä tulisi merkata. Nesteen valtionomistus on sen verran suuri, että kyllä tätä nyt täytyy kysyä ja ihmetellä, onko omistajaohjaus antanut tässä kaikkensa. Yhdessä suomalaisomistajat, institutionaaliset omistajat, varmasti saavat siellä yhä yli 50 prosentin osuuden. Miksi hallitus ei vaadi ylimääräistä yhtiökokousta koolle ja esitä [Puhemies koputtaa] jalostamon rakentamista Porvooseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen.

16.12 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neste ei ole lähdessä Suomesta mihinkään. Neste on vahvasti sitoutunut Suomeen, ja me omistajaohjauksessa tuemme sitä, että Neste jatkaa investointeja Porvooseen. Sinne on viimeisen viiden vuoden aikana jo investoitu 2 miljardin euron verran, ja yhtiö on kertonut, että tänäkin vuonna — siis tänä vuonna myöskin — investoidaan puoli miljardia Porvooseen. Tavoitteena on, että Nesteen toiminta on hiilineutraalia Porvoossakin vuoteen 2035 mennessä. Se merkitsee sitä, että yhtiö tekee paljon erilaisia investointeja Suomeen ja Porvooseen. Myöskin yhtiön tutkimus-, kehitys- ja innovaatiokeskus tulee olemaan jatkossa Suomessa, ja se on erittäin merkittävä seikka, koska se, missä yhtiön tki sijaitsee, kertoo paljon yhtiön sitoutuneisuudesta.

Minä sanon, että on aika paljon oppositiopuolueilta todeta, että olisi pitänyt erottaa hallitus ja toimitusjohtaja. Me emme elä sellaisessa markkinataloudessa, jossa poliitikot käskivät pörssiyhtiöitä. Me elämme markkinataloudessa, jossa ratkaisuja tehdään kokonaistaloudellisen harkinnan perusteella, ja pörssiyhtiössä valtio suurenaikin omistajana [Puhemies koputtaa] on vain yksi omistaja muiden joukossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Antikainen.

16.13 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on totta tosiaan paljon huonoja selityksiä, mutta vähänpä kannatte vastuuta. En ihmettele Nesteen päätöstä. Nähtävästi Hollannin hallitus on tukenut heitä paremmin kuin tämä Sanna Marinin hallitus, joka on kirkuvanpunainen ja vihreä. Suomen hallitus on päätöksillään nostanut tavallisten ihmisten elämisen hintaa [Paavo Arhinmäen välihuuto] sekä lisäksi heikentänyt teollisuuden kilpailukykyä, esimerkiksi logistiikkakustannukset on nostettu pilviin. Kukapa tänne pian enää haluaa investoida, kun näiden lisäksi te, arvoisa pääministeri, olette arvostellut yrityksiä Twitterissä?

Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, milloin otatte Suomen kilpailukykyyn heikentymisen tosissaan ja alatte järkevällä veropolitiikalla laittamaan Suomen kilpailukykyä kuntoon, [Puhemies koputtaa] jotta meidän työpaikat säilyvät ja saamme investointeja Suomeen? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan vihreästä siirtymästä ikään kuin vastakkaisena teollisuuden investoinneille, niin esimerkiksi tässä Nesteen tuoreessa päätöksessä on hyvä huomioda se, että tämä on inves-

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

tointi, joka tarkoittaa sitä, että siirrytään pois fossiilisista polttoaineista kestävämpiin polttoaineisiin. Eli tämä investointipäätös harmillisesti meni Rotterdamiin, mutta se on osa tätä vihreää siirtymää, [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] ja sitä on syytä tukea.

Me tarvitsemme ratkaisuja fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi, ja Neste on yksi maailman johtavista... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministerillä on puheenvuoro.

...yhtiöistä sen suhteen, millä tavalla näitä ratkaisuja kehitetään, ja on erittäin hyvä, että Neste tekee työtä vihreiden ratkaisujen löytämiseksi. Vihreät ratkaisut tukevat Suomen työllisyyttä.

Mutta tämän yksittäisen investoinnin osalta hallitus teki kyllä kaikkensa sen eteen, että tämä sijaintipäätös oltaisiin saatu Porvooseen. Me kävimme useita keskusteluja Nesteen, niin toimitusjohtajan kuin hallituksen puheenjohtajan, kanssa — itsekin kävin [Puhemies koputtaa] useita keskusteluja ja tiedän, että työ- ja elinkeinoministeriö ja omistajaohjauksesta vastaava ministeri ja muutkin ministeriöt tekivät hartiavoimin töitä sen eteen, [Puhemies: Aika!] että sijaintipäätös oltaisiin saatu nimenomaan Porvooseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen.

16.16 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri Lintilä aiemmin sanoi, meillä ei ole sellaista tietoa, että Hollanti olisi maksanut tälle tukea, ja toivon, että perussuomalaiset seuraavalle kyselytunnille selvittävät tämän kysymyksen. Te väititte äsken, että Hollanti olisi tukenut enemmän. [Mika Niikon välihuuto]

Ja toiseksi toivon, että seuraavalla kyselytunnilla kerrotte sen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä muuta haluatte? — Naurua] kuinka paljon nämä Suomen tekemät liikenne-polttoaineiden veronkorotukset ovat vaikuttaneet merikuljetuksissa merenkulun kustannuksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

16.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Markkinataloudessa jos omistaja käskää yhtiön tehdä päätöksiä, jotka ovat yhtiön kannalta huonoja, kyllä se yhtiö kuihtuu. Neste on tehnyt viimeisen kymmenen vuoden aikana itsensä kannalta erinomaisia päätöksiä, ja sen takia sillä on Suomessa vetoa ja työpaikkoja ja se pystyy myös investoimaan. Mutta tämä valinta kertoo kyllä siitä, että me olemme oikeasti vaikeassa asemassa saada investointeja, varsinkin sellaisia, jotka eivät perustu suomalaiseen raaka-aineeseen, ja me tarvitsemme muutakin kuin suomalaiseen raaka-aineeseen perustuvaa teollisuutta.

Vanhasta uskon siinä, että jos tämä olisi ollut tuista kiinni, niin tämä hallitus olisi voittanut. [Eduskunnasta: Kyllä!] Teillä on niin paljon tukia velkarahalla käytössä, ja nyt vielä sitten velkarahalla hankittu EU:n elpymispaketinkin olisi voitu laittaa peliin. Ei ollut tuista kiinni, uskon sen, Lintilä ja Vanhanen.

Mutta voitteko vakuuttaa, arvoisa pääministeri erityisesti, kun meillä esimerkiksi valtiovarainministeriön raportti tammikuulta nostaa yritysverotuksen suunnan keskeiseksi kysy-

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

mykseksi, että suomalaiset yritykset investointeja tehdessään voivat tästä lähtien luottaa, että yrityspohjan verotus Suomessa ei kasva... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni katkesi.

...ja teette kaikkenne, että rakenteellinen työttömyys painetaan alas? Eli esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastaminen, paikallinen sopiminen, puoliväliriihessä ryhtiliike — onko tämä totta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja pääministeri.

16.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut siihen, että tällä vaalikaudella tehdään päätökset, joilla saadaan rakenteellisesti aikaiseksi 80 000 uutta työpaikkaa. Tällä tiellä ja polulla me jatkamme, ja me tulemme tekemään kehysriihessä näitä päätöksiä. Yksityiskohtiin en mene. Näistä asioista varmasti neuvotellaan, ja kullakin hallituspuolueella on omat tulokulmansa ja esityksensä, mutta minulla ei ole epäilystä siitä, etteikö ratkaisuja yhdessä saada aikaiseksi.

Tämän kyseisen investoinnin osalta minun käsitykseni on se, että sen ratkaisi kaksi asiaa: Logistinen sijainti — valtiovarainministeri hyvin kuvasi tässä tätä kokonaisuutta — sekä näiden raaka-aineiden että lopputuotteen viemisen näkökulmasta. Eli logistinen sijainti, ja toinen iso asia, joka tässä ratkaisi, olivat yksinkertaisesti investoinnin rakentamiskustannukset. Tätä väliä me pyrimme umpeen kuromaan. Me etsimme kaikki ne välineet, joita meillä olisi ollut käytettävissä tämän välin, tämän gäpin umpeen kuromiseksi, mutta valitettavasti me emme pystyneet sitä umpeen kuromaan. Se ero oli niin iso Rotterdamin hyväksi. [Puhemies koputtaa] Mutta me teemme kaikkemme sen eteen tulevaisuudessa, [Puhemies koputtaa] että Suomeen kannattaa investoida ja että yritykset haluavat tänne investointeja sijoittaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kanerva.

16.19 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Mikrofoni on luultavasti nyt käytössä.

Arvoisa puhemies! Naantalin jalostamon alasajo aiheuttaa myös käytännön suuria konkreettisia ongelmia. Me tiedämme, että tämän jalostamon alasajon myötä bitumin tuotanto maassa loppuu. Itämeren piirissä on erittäin suuria vaikeuksia muun muassa kansainvälisestä kauppasodasta johtuen saada enää bitumia. Hankintaketjut tulevat hankaliksi, ja viimeisten vuosien aikana bitumin hinta on noussut 50 prosenttia. Nyt kysymys kuuluu: Kun tietä ei valitettavasti ole mahdollista tehdä asfaltoinnin merkeissä ilman bitumia, niin mitä me teemme, jos Itämeren piirissä tapahtuu kriisiytymistä ja konfliktia? Hankintaketjut ovat mahdottomia toteuttaa niissä olosuhteissa, ja omaa tuotantoa Naantalin alasajon jälkeen ei Suomessa kerta kaikkiaan ole. Mitä me teemme huoltovarmuusvinkkelistä tämän kysymyksen ratkaisemiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

Punkt i protokollet PR 24/2021 rd

16.21 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoltovarmuus ei sinällensä kuulu omaan rooteliini, mutta siitä huolimatta tiedän, että tämän kyseisen Naantalin tapauksen yhteydessä on käyty keskustelua tästä, ja selvityshenkilö Routila tulee myös tähän kiinnittämään huomion. Itse asiassa raporttihan siitä taitaa tulla jopa ensi viikolla itselleni, ja se täytyy mainita samalla, että tänään valtioneuvosto on laittanut 600 000 euroa sinne Naantalin toimintojen kehittämiseen.

Mutta edustaja Kanervalla oli hyvin relevantti kysymys. Olen käynyt myös Ruotsin kollegan kanssa keskustelua tästä asiasta, koska Ruotsissa on Nesteeseen liittyen vähän samanlainen ongelmatiikka, ja tämä tulee varmasti olemaan yksi osa, joka meidän täytyy vielä käydä hyvinkin tarkasti läpi.

Frågan slutbehandlad.